

**ПЪРВА ЧАСТНА АНГЛИЙСКА ГИМНАЗИЯ
„УИЛЯМ ШЕКСПИР-ИНТЕЛЕКТ ИНВЕСТ”**
гр. София, ул. „Стара планина”, № 13, тел. 02/983 15 20
e-mail: office@fpels.ws; www.fpels.ws

Утвърдил:

Директор:

/Магдалена Дочева/

**МЕХАНИЗЪМ
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ
МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ
В ПЧАГ “Уилям Шекспир – Интелект инвест”
2022 - 2023 учебна година
/актуализиран и приет на ПС №6/ 09. 09. 2022г./**

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

I. Задължение на всеки служител на училището

Училищната политика за справяне с тормоза и насилието между учениците се реализира чрез дейности за превенция и интервенции при възникнали ситуации. Дейностите представляват съвкупност от стъпки, които ангажират всички участници в училище в система, процедури и предвидими отговори. Същото е за целите на изграждане на сигурна училищна среда и отношения на толерантност, съпричастност и добър психологически климат.

Всеки служител е длъжен да познава училищната политика за справяне с тормоза и насилието между учениците, активно да участва в предвидените дейности. В случаи, когато е станал свидетел или му е съобщено за възникнала ситуация на тормоз и насилие между ученици, всеки служител се намесва съгласно регламентите на училищната политика, за да прекрати ситуацията и да предотврати неблагоприятни изходи.

II. Определение

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ човек от страна на един човек или група. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи ;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде **реален** или **виртуален**. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Facebook или други социални мрежи;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на ученика или го унижават;
- снимането на ученика с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

III. Действия за създаване на сигурна училищна среда чрез намаляване на риска от тормоз и насилие.

1. Действията се реализират на две нива – превенция и интервенции за всеки клас и за цялото училище. Те имат за цел изграждане на положителен психологически климат на отношенията в училище, сигурна и предвидима среда на обучение, която развива и защитава ценностите на човешките права, човешкото достойнство, ценене на различията, проява на толерантност и отсъствие на дискриминация. Съгласно Заповед №РД 09-5906/28.12.2017г. на министъра на образованието и науката, с които се

регламентира „Механизъм за противодействие на училищния тормоз между учениците“, в ПЧАГ „Уилям Шекспир“ се изгражда училищна система с ясни роли и задачи на служителите.

IV. Система за организиране на дейностите

1. Създаване на Координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Състав и председател на съвета:

Председател: Таня Богданова, учител по философия и психолог ;

членове:

1. Кирил Хаджикосев, класен ръководител на 8. Клас
2. Ива Трифонова, класен ръководител на 9. Клас
3. Стефани Христова, класен ръководител на 10. Клас
4. Лиана Гулевата, класен ръководител на 11. Клас
5. Цецка Боцановска, медицинска сестра

Координационният съвет има задачите: да изгради системата за действия – превенция и интервенции в училище, да развива, координира и проследява спазването на правилата, да предприема мерки при възникнала необходимост и да води регистър на проявите, съгласно изискванията на МОН. Координационният съвет работи съгласно изготвен План за работа за учебната 2022/2023 година, на базата на оценката на проблема в училище и съгласно мерките за справяне с агресията и насилието на МОН.

Контролът за работата на координационния съвет се осъществява от Лилия Симеонова – заместник-директор.

Регистърът на случаи на тормоз и насилие между ученици съдържа следните реквизити: „дата“, „кратко описание на всяка ситуация“, „участници“, „клас“, „предприети мерки“, „подпис“, които са попълнени в бланката. Регистърът се съхранява в кабинет на заместник-директора.

2. Дейности в класна стая/паралелка и в училището.

Превенция

Дейности в класна стая/паралелка

Цел - да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие чрез развитие на емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и изразяване на несъгласия по

спокоен начин. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, класните ръководители и всички учители в училище.

Дейности в училището

Цел - да се изгради сътрудничество между учениците от различните степени и етапи на образование, учителите и родителите, да се изградят връзки на доверие и ефективна комуникация; да се реализират реални партньорства с организации, служби и институции. Дейностите се провеждат с активното участие на учениците, класните ръководители, учителите, училищното ръководство и родителите.

Интервенции

Дейности в класна стая/паралелка

Цел - да се реагира своевременно при възникнали неблагоприятни за добрия психологически климат отношения в класа, ситуации на тормоз между учениците и/или конфликти, за да се изясни ситуацията и проведе диалог с участниците чрез активното им включване и поемане на отговорност за собственото поведение. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, класните ръководители, всички учители в училището и училищното ръководство.

Дейности в училището

Цел – да се създаде училищна култура на ненасилие чрез чувствителност към уязвимите и да се създадат добри практики за социално поведение, заемане на активна гражданска позиция по въпроси на отношенията, етиката, подкрепата и социалната роля на всеки един бъдещ гражданин на обществото. Дейностите се реализират с активното участие на учениците, ученическият съвет, класните ръководители, учителите, училищното ръководство и родителите.

V. Разпределяне на отговорности при възникване на ситуации на тормоз и насилие между учениците, (съгласно заповедите на министъра на образованието и науката)

Ниво на тормоз	Отговор на училище	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило – налагане на съответната последица (виж Предписанията)	Учител, класен ръководител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз – възстановяване на щетата, разговаря се с	Класен ръководител

	родители и предприемане на предупредителни мерки съгласно договора и Процедурата	
Сериозно - злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на ученика-потърпевш, така и на ученика-извършител.	Задействане на процедура за координиране на работа по случай със системата за закрила на детето при случаи на дете в риск по смисъла на ЗЗД и ЗПУО. Насочване към прекратяване на договор.	Координационен съвет Ръководство

VI. Предписания за разрешаване на възникнали ситуации на тормоз и насилие между учениците в класна стая/паралелка

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуацията на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои и от самите ученици. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

1. Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз

Задължение на всеки служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел. В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях незабавно и да се уведоми класния ръководител. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап. Важното е служителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

2. Втора стъпка: Реакции спрямо ученика, който е упражнил тормоз

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или заместник-директора. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик и че съдейства с оглед отново да се възстановят ценностите, към които училището се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва ученика. Не е желателно ученика да се изслушва съвместно с потърпевшия. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка на ръководството.

3. Трета стъпка: Реакции спрямо ученик, който е обект на тормоз

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение. Класният ръководител говори с ученика, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило. Подчертава се поверителността на разговора, като се споменава кои ще бъдат уведомени за случилото се. Класният ръководител наблюдава ученика в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите

Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще. Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозения съученик.

VII. Предписания за предприемане на действия при възникнала ситуация от второ и трето ниво, съгласно Приложение: „Бланка за възникнала ситуация на тормоз или насилие между ученици”

Процедура за координиране на работа по случай със системата за закрила на детето при случаи на дете в риск по смисъла на ЗЗД и ЗПУО.

Регистриране на ситуации на тормоз и насилие

1. Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.

2. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от служителя (класни ръководители, учители, директор, заместник-директор, хигиенисти, портиер, медицинско лице), всеки, който е бил свидетел и наблюдател в „Бланка за съобщаване на възникнала ситуация”. Бланката се адресира до училищното ръководство със съответния входящ номер. Случаят се регистрира от Председателя на Координационния съвет в „Регистър за случаи на тормоз и насилие между ученици”.

3. Класните ръководители предприемат съответни действия и проследяват развитието на ситуацията.

4. В случаите, при които поведението на даден ученик се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие и след последвали разговори с родителите, и обсъждане в Координационния съвет, и с ръководството, председателят на Координационния съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживеене и отдел „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм за координирана работа по случай със съответния ученик.

5. Вътрешна координация: класният ръководител насочва ученика към психологическо консултиране в училище. Психологическото консултиране на ученика се провежда от психолог и се отбелязва в Дневник за дейности за подкрепа за личностно развитие от съответния специалист.

- При всички случаи от второ и трето ниво се търси съдействието на родителите – те са активни партньори в превенцията и интервенцията с тормоза и насилието.

Приложение към настоящия документ: „Бланка за възникнала ситуация на тормоз или насилие между ученици”